

วารสารธรรมเพื่อชีวิต

JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE

ISSN: 2822-048X

<https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index>

Original Research Article

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย โรงเรียนรัตนธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี

**Factors Influencing Ethics Promotion in High School
Students Rattanathibet School Nonthaburi Province**

พระมหาสมศักดิ์ ธมฺมโชติโก¹, พระมหาจักรพล อาจารย์สุโร²

& จันทิมา แสงแพร³

**Phramaha Somsak Dhammajotiko¹, Phramaha Chakrapol Ajarasubho²
& Jantima Sangphare³**

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author:*

1. พระมหาสมศักดิ์ ธมฺมโชติโก*

**Phramaha Somsak
Dhammajotiko**

คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช

วิทยาลัย

Faculty of Religion and Philosophy,
Mahamakut Buddhist University,
Thailand.

Email: somsak.tha@mbu.ac.th

2. พระมหาจักรพล อาจารย์สุโร, ดร.

**Phramaha Chakrapol
Ajarasubho, Ph.D.**

คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช

วิทยาลัย

Faculty of Religion and Philosophy,
Mahamakut Buddhist University,
Thailand.

Email: chakrapol.the@mbu.ac.th

3. จันทิมา แสงแพร

Jantima Sangphare

คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช

วิทยาลัย

Faculty of Religion and Philosophy,
Mahamakut Buddhist University,
Thailand.

Email: [yantima.sae@mbu.ac.th](mailto:jantima.sae@mbu.ac.th)

คำสำคัญ

การส่งเสริมจริยธรรม; กลยุทธ์; นักเรียน

Keywords:

Ethical Enhancement; Strategies; Student

ABSTRACT

Students, as young individuals, represent vital human resources essential for contributing to the nation's development across multiple dimensions, including the economy, society, politics, and cultural traditions. In contemporary times, there is an increasing need to foster moral and ethical values among the youth. This research aims to: 1) investigate the current challenges in promoting ethical values among high school students at Rattanathibet School, Nonthaburi Province; 2) explore the factors influencing ethical enhancement in these students; and 3) propose strategies for effectively enhancing ethics within this demographic.

The study is structured in two phases: 1) Quantitative research, involving data collection from a sample of 152 high school students, analyzed using descriptive statistics (frequency, percentage, mean, standard deviation) and inferential statistics (Pearson Correlation and Multiple Regression Analysis) and 2) Qualitative research, involving in-depth interviews with five administrators and teachers, with data analyzed through content analysis and presented descriptively.

The findings reveal significant concerns regarding ethical promotion. A notable factor is the unsupportive environment, as many students do not live with their parents, and a portion of their families engage in behaviors such as alcohol consumption. Furthermore, 49.3% of the students' families lack ethical training. Among the ethical values assessed, gratitude ranked highest ($\bar{x} = 4.17$), while responsibility, though still at a high level, had the lowest

Article history:

Received: 07/02/2024

Revised: 24/05/2024

Accepted: 05/06/2024

Available online: 22/08/2024

How to Cite:

Dhammajotiko P.M.S. et al. (2024). Factors Influencing Ethics Promotion in High School Students Rattana Thibet School Nonthaburi Province. *Journal Dhamma for Life*, 30(3), 243-268.

mean ($\bar{x} = 4.00$). The study identified that teaching materials, teaching techniques, and family status are significant predictors of moral reinforcement, accounting for 12.6% of the variance. The research concludes with proposed strategies for enhancing ethical education, including the development of teaching techniques, the invitation of expert speakers, and the professional development of ethics teachers.

บทคัดย่อ

นักเรียนถือเป็นเยาวชนที่เป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และขนบธรรมเนียมประเพณี ในยุคปัจจุบัน ความจำเป็นในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในหมู่เยาวชนมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนรัตนธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี 2) สำรวจปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างคุณธรรมในนักเรียนกลุ่มนี้ และ 3) เสนอกลยุทธ์ในการเสริมสร้างจริยธรรมอย่างมีประสิทธิภาพในกลุ่มนักเรียนดังกล่าว การศึกษานี้แบ่งออกเป็นสองขั้นตอน คือ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 152 คน ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติอ้างอิง (ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ) และ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารและครูจำนวน 5 คน ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการพรรณนา

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงความกังวลเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรม โดยหนึ่งในปัจจัยที่น่ากังวลคือสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการเสริมสร้างคุณธรรม เนื่องจากนักเรียนจำนวนมากไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ และบางครอบครัวมีการตีมีสุรา นอกจากนี้ 49.3% ของครอบครัวนักเรียนไม่ได้รับการฝึกฝนคุณธรรม เมื่อพิจารณาค่าคุณธรรมที่ประเมิน ความกตัญญูมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.17$) ในขณะที่ความรับผิดชอบ แม้จะอยู่ในระดับสูง แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.00$) การศึกษายังพบว่า สื่อการสอน เทคนิคการสอน และสถานะครอบครัว เป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างจริยธรรม โดยสามารถพยากรณ์ความแปรปรวนได้ถึง 12.6% งานวิจัยสรุปด้วยการเสนอแนะกลยุทธ์ในการพัฒนาการสอนเชิงคุณธรรม ซึ่งรวมถึงการพัฒนาเทคนิคการสอน การเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ และการพัฒนาครูผู้สอนด้านจริยธรรม

บทนำ

การเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติ เพราะการพัฒนาเยาวชนให้มีจริยธรรมย่อมเป็นความคาดหวังของสังคมต่อสถาบันการศึกษาในทุกระดับที่ต้องการเห็นเยาวชนเติบโตใหญ่เป็นพลเมืองดี มีจริยธรรม รู้สิ่งที่ควรทำและสิ่งที่ไม่ควรทำ รู้โทษรู้ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและส่วนรวมอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้น การเสริมสร้างจริยธรรมจึงมีความ

จำเป็นต่อการพัฒนาเยาวชนอย่างต่อเนื่อง การเสริมสร้างจริยธรรมเป็นกลยุทธ์ที่คณะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติในสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งฝึกอบรมกุลบุตรให้เป็นคนดี คนเก่ง ของประเทศชาติ นโยบายที่สถานศึกษากำหนดขึ้นจะต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 คือการพัฒนามนุษย์ในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง ให้มีคุณภาพกายใจ และสติปัญญาดีรอบด้าน (ราชกิจจานุเบกษา, 2561: 8) โดยกำหนดครูผู้สอนอย่างเหมาะสม มีกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มีระบบกลไกการติดตามพฤติกรรมนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง อันจะทำให้สามารถประเมินระดับความสำเร็จของนโยบายของสถานศึกษาได้

นอกจากสถานศึกษาจะเป็นที่บ่มเพาะความรู้ ยังต้องให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวที่เป็นสถาบันหลักของสังคมในการปลูกฝังจริยธรรมในขั้นต้นด้วย โดยเฉพาะผู้เรียนที่อยู่ในครัวเรือนที่ได้รับความอบอุ่นจากพ่อแม่ อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนที่อยู่ในครัวเรือนที่ไม่ได้อยู่ในการควบคุมดูแลของพ่อแม่แต่อยู่ในความดูแลของญาติหรือเพื่อนบ้าน ก็อาจจะมีพฤติกรรมก้าวร้าว การหมกหมุ่นกับสิ่งเสพติด เช่น บุหรี่ หรือยาบ้า ทะเลาะวิวาท ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ การติดเกม การหนีเรียน การติดอินเทอร์เน็ต การติดการพนัน การท้องก่อนแต่งและการฆ่าตัวตาย (พระมหาสมศักดิ์ ธรรมโชติ, 2563: 1581-1592) จากผลการวิจัยพบว่า เยาวชนมีพฤติกรรมก้าวร้าว เพราะเหตุแห่งการเลี้ยงดู อันได้แก่ สัมพันธภาพภายในครอบครัว (ทิพย์สุตา เมฆประยูร, 2560: 136-145) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การมีสัมพันธภาพภายในครอบครัวที่ไม่ดีแล้ว ย่อมมีพฤติกรรมก้าวร้าว จากผลการวิจัยดังกล่าว การกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงดูของบุพการีที่ไม่ได้ใส่ใจจนทำให้สัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี ย่อมทำให้กุลบุตรกุลธิดา มีพฤติกรรมก้าวร้าว ขาดความรับผิดชอบ ทะเลาะเบาะแว้ง มีความรุนแรง มีการละเมิดทางเพศ ขาดระเบียบวินัยได้

สถาบันการศึกษาถือเป็นสถาบันที่รับช่วงต่อจากสถาบันครอบครัวในการให้ความรู้ สรรพวิชา วิทยาการต่าง ๆ ตามบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งสถาบันการศึกษามีภารกิจสำคัญในการให้ความรู้ควบคู่กับคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และสำเร็จการศึกษาออกไปรับใช้สังคมอย่างมีคุณภาพ สถาบันศึกษาจึงจำเป็นต้องตระหนักต่อการเสริมสร้างจริยธรรมต่อผู้เรียนอย่างรอบคอบ เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในสังคม ในการวิจัยของต่างประเทศการเสริมสร้างจริยธรรมเป็นที่สนใจในหมู่นักวิจัยที่ต้องการค้นหาคำตอบเกี่ยวกับการขาดศีลธรรมของวัยรุ่นหรือเยาวชน รัฐบาลในประเทศกำลังกังวลใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาวชนขาดศีลธรรมและประชาชนก็ต้องการคำตอบในทางวิชาการ รัฐบาลจึงได้ดำเนินการส่งเสริมการวิจัยเพื่อให้ นักวิจัยได้ค้นหาคำตอบว่า เพราะเหตุไรเยาวชนถึงขาดศีลธรรมหรือจริยธรรม และเพื่อป้องกันเยาวชนไม่ให้กระทำความผิดอันไม่สมควร การค้นพบประเด็นปัญหาอาจนำไปสู่การแก้ไขปัญหายุทธธรรมในเยาวชนได้ (Hart & Carlo, 2005)

โรงเรียนรัตนานิเบศร์ ตั้งอยู่ในจังหวัดนนทบุรี เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนสหศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนมากและเป็นโรงเรียนเดียวในจังหวัดนนทบุรีที่ตั้งอยู่ในเขตตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีที่มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หลายประการ จากการเข้าสำรวจในขั้นต้นโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบปราศจากโครงสร้างกับคณะครูฝ่ายปกครองและคณะครูประจำชั้นเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม

2563 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ทะเลาะวิวาท แอบเสพยาเสพติดให้โทษประเภทบุหรี่ ละเมิดกฎระเบียบของโรงเรียน เช่น เข้าเรียนสาย แอบใช้สื่อออนไลน์ในขณะที่ครูกำลังสอน ส่งงานล่าช้า ขาดความรับผิดชอบ ขาดความซื่อสัตย์ และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกถึงระบบและกลไกในการเสริมสร้างจริยธรรมในโรงเรียน พบว่า ประสบปัญหาต่าง ๆ อาทิ การขาดความรับผิดชอบ ขาดความซื่อสัตย์ ขาดความสามัคคี ขาดความเมตตากรุณา ขาดความกตัญญูกตเวที และขาดความสุภาพอ่อนโยน (สัมภาษณ์คณะครู, 2565)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี เพื่อนำผลการวิจัยมาเสนอแนะกลยุทธ์ในการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนสืบต่อไป

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนรัตนานิเบศร์ ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีและงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ทฤษฎีที่เกี่ยวกับหลักจริยธรรม
2. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. สรุปรอบแนวความคิด

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับหลักจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้อธิบายทฤษฎีเกี่ยวกับเงื่อนไขในการทำความดี หรือพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ พวกหนึ่งเห็นว่า สิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางจริยธรรมของบุคคลหรืออีกนัยหนึ่งว่า คนเรานั้นมิได้ดีหรือชั่ว โดยสิ้นเชิงมาแต่กำเนิด จิตใจอยู่ในสภาวะกลาง ๆ พร้อมทั้งจะได้รับเงื่อนไขปัจจัยผลักดันให้ผู้นั้นเป็นคนดีหรือชั่วได้ แต่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าความพร้อมที่จะมีความเจริญเติบโตทางจิตใจนั้นมีอยู่ในบุคคลตั้งแต่เกิดแล้ว พุดง่าย ๆ ว่า จิตเขาดีบริสุทธิ์มาตั้งแต่กำเนิด เมื่อเติบโตขึ้นลักษณะทางจริยธรรมของเขาจะเริ่มสำแดงตัวเด่นชัดและการพัฒนาการไปตามวิถีทางดีขึ้น นักวิชาการกลุ่มหลังนี้เชื่อว่า การพัฒนาทางจริยธรรมของบุคคลให้เป็นไปตามขั้นตอนที่แน่นอนตายตัว ผู้ที่บุกเบิกแนวคิดนี้ คือ เพียเจท์ (Piaget) และ โคลเบอร์ก (Kohlberg) (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524: 110)

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัวได้อธิบายถึงทฤษฎีเซลล์กระเจก ไว้ว่าทฤษฎีเซลล์กระเจกเงา เป็นการค้นพบของ Vittorio Gallese, Leonardo Fogassi and Giacomo Rizzolatti ซึ่งเป็นนักวิทยาศาสตร์ในประเทศอิตาลี ได้อธิบายว่า เซลล์กระเจกเงาเป็นเซลล์ชนิดหนึ่งของมนุษย์ ที่คอยทำหน้าที่ในการเลียนแบบพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของผู้อื่น ๆ มาเป็นพฤติกรรมของตนเอง หมายความว่า พฤติกรรมของเด็กเยวชน มีผลมาจากเซลล์กระเจกเงาที่เด็กได้เลียนแบบมาจากพฤติกรรมของบุคคลใกล้ชิด หรือแม้กระทั่งบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กได้พบเห็น ถึงแม้ว่าเด็กจะไม่ได้เลียนแบบในทันทีที่เห็น แต่สมองของเด็กจะเก็บภาพการกระทำเหล่านั้นไว้และพร้อมที่จะเลียนแบบเมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกัน ข้อค้นพบจากทฤษฎีเซลล์กระเจกเงาชี้

ชัดว่าการสอนที่ดีที่สุด คือ การประพฤติเป็นแบบอย่างให้เห็นของผู้สอน หรือผู้ที่เลี้ยงดู ดังนั้นการเลียนแบบจากพฤติกรรมที่ถูกต้องของต้นแบบ รวมกับการพัฒนาทางด้านจิตใจในการเข้าใจผู้อื่น ทำให้เด็กค่อย ๆ มีความเข้าใจและพัฒนาเหตุผลในเชิงจริยธรรม ท้ายที่สุดเด็กก็จะมีบุคลิกภาพที่ถูกต้องความหมายของคำว่า “คนดี” ในสังคมสรุปว่า ทฤษฎีเซลล์กระเจกเงา การสอนที่ดีที่สุดคือการปฏิบัติตนที่เป็นแบบอย่างที่ดีของเด็ก เพื่อเด็กจะได้นำไปเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตในอนาคตต่อไป (สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552 : 35)

เพียเจท์ (Jean Piaget) ได้กล่าวว่าในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์เกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติตนสัมพันธ์กับสังคม การพัฒนาจริยธรรมจึงจำเป็นต้องมีการพิจารณาเหตุผลเชิงจริยธรรมตามระดับสติปัญญาของแต่ละบุคคลที่มีวุฒิภาวะสูงขึ้น การรับรู้จริยธรรมได้พัฒนาขึ้นตามลำดับ พัฒนาการคุณธรรมและจริยธรรมของมนุษย์สามารถแบ่งเป็น 3 ชั้น และสามารถนำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่งชั้นพัฒนาการทางจริยธรรม ได้ดังนี้

1. ชั้นก่อนจริยธรรม (ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ขวบ) เป็นชั้นที่ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมและระบบกฎเกณฑ์ได้ แต่ยังมีความต้องการทางกาย ซึ่งต้องการการตอบสนอง ดังนั้นการกระทำจะพึงกระทำเพื่อสนองความต้องการของตนเองโดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น
2. ชั้นเชื่อฟังคำสั่ง (ระหว่างอายุ 2-8 ขวบ) เด็กจะสามารถรับสภาพแวดล้อมและบทบาทของตนเองต่อผู้อื่น ๆ รู้จักเกรงกลัวผู้ใหญ่ โดยเห็นว่าคำสั่งหรือกฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตามโดยไม่สนใจถึงผลที่จะตามมา
3. ชั้นยึดหลักแห่งตน (ระหว่างอายุ 8-10 ขวบ) เด็กในวัยนี้จะมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาสูงขึ้น คลายความเกรงกลัวอำนาจจากภายนอก สามารถใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลและประสบการณ์ประกอบการตัดสินใจ สามารถประเมินความถูกต้องโดยดูจากเจตนาของผู้กระทำและตั้งเกณฑ์ของตนเองได้ (Jean Piaget. 1997: 133)

สรุปความว่า จริยธรรมของมนุษย์นั้น มี 3 ชั้นด้วยกัน คือ

- 1) ชั้นก่อนจริยธรรมเป็นขั้นตอนที่ไม่สามารถรับรู้สภาวะแวดล้อมและระบบกฎเกณฑ์ได้แต่ยังมีความต้องการทางกาย
- 2) ชั้นเชื่อฟังคำสั่ง เป็นขั้นตอนที่รับรู้รับฟังคำสั่งจากผู้อื่น รู้จักเกรงกลัวผู้ใหญ่
- 3) ชั้นยึดหลักแห่งตน เป็นขั้นตอนที่คลายความเกรงกลัวอำนาจจากภายนอกสามารถประเมินความถูกต้อง

โคลเบอร์ก เชื่อว่า พัฒนาการจริยธรรมนั้นไม่ใช่การรับรู้จากการสั่งสอนจากผู้อื่น แต่เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนเองต่อผู้อื่น และบทบาทของผู้อื่น รวมถึงกฎเกณฑ์ของกลุ่มต่าง ๆ การพัฒนาทางด้านทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นไปตามขั้น ส่วนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมจะพัฒนาจากขั้นต่ำแล้วพัฒนาขึ้นไปด้วยประสบการณ์ใหม่ ๆ ทางสังคม ทำให้การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นสูงขึ้นไปกล่าวได้ว่า ขั้นในการใช้เหตุผลตามทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรมของโคลเบอร์ก ขั้นที่ 1 ขั้นหลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ ขั้นที่ 2 ขั้นหลักการแสวงหารางวัล ขั้นที่ 3 ขั้นใช้หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ของ

สังคม ชั้นที่ 5 ขึ้นทำตามคำมั่นสัญญาหรือมีเหตุผลเคารพตนเอง ชั้นที่ 6 ขึ้นทำตามหลักอุดมคติสากล (Lawrence Kohlberg. 2000: 159)

สุชีพ ปัญญาภาพได้นำเสนอหลักจริยศาสตร์ของพระพุทธศาสนาไว้ว่า หลักจริยศาสตร์ของพระพุทธศาสนา มี 3 ชั้น คือ

1. จริยศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยศีล 5 ธรรม 5 ดังนี้

1) เว้นจากการเบียดเบียน ทำร้ายชีวิตสัตว์หรือมนุษย์ การมีความเมตตากรุณาต่อสัตว์ จัดเป็นศีล ในส่วนของการมีความเมตตาต่อมนุษย์ด้วยกัน จัดเป็นธรรม 2) เว้นจากการลักทรัพย์ จัดเป็นศีล ในส่วนของการมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ประกอบอาชีพที่สุจริต จัดเป็นธรรม 3) เว้นจากการประพฤตินอกใจ จัดเป็นศีล ส่วนการสำรวมในใจ จัดเป็นธรรม 4) เว้นจากการพูดเท็จ จัดเป็นศีล การพูดแต่สิ่งที่เป็นจริง สร้างสรรค์ จัดเป็นธรรม 5) เว้นจากการดื่มสุรา จัดเป็นศีล การมีสติ สำรวมระงับกาย ใจ และวาจา จัดเป็นธรรม

2. จริยศาสตร์ชั้นกลาง ประกอบด้วยกุศลกรรมบถ 10 ดังนี้

1) เว้นจากการฆ่า หรือทำร้ายเบียดเบียนชีวิตทั้งมนุษย์และสัตว์ 2) เว้นจากการลักทรัพย์ 3) เว้นจากการประพฤตินอกใจ 4) เว้นจากการพูดเท็จ 5) เว้นจากการพูดยุยงให้แตกร้าง 6) เว้นจากการพูดคำหยาบ 7) เว้นจากการพูดเหลวไหล พูดเพื่อเจ้า 8) ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง 9) ไม่คิดบงการผู้อื่น หรือคิดให้ผู้อื่นถึงความพินาศ 10) ไม่มีความเห็นผิดไปจากทำนองครองธรรม มีความคิดเห็นที่ถูกต้อง

3. จริยศาสตร์ขั้นสูง ประกอบด้วยอริยมรรค คือ ทางอันประเสริฐมี 8 ประการ ดังนี้

1) ความเห็นชอบ หมายถึง มีปัญญาเห็นอริยสัจ 4 ประการ 2) ความดำริชอบ หมายถึง ดำริในการออกจากกาม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น 3) การเจรจาชอบ หมายถึง ไม่พูดเท็จ ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพื่อเจ้า 4) การกระทำชอบ หมายถึง ไม่ฆ่าสัตว์หรือมนุษย์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤตินอกใจ 5) การเลี้ยงชีพชอบ หมายถึง การประกอบอาชีพโดยชอบธรรม ถูกกฎหมาย 6) ความเพียรชอบ หมายถึง การเพียรระงับไม่ให้บาปเกิดขึ้น เพียรสร้างความดี เพียรรักษาความดีที่เกิดขึ้นแล้วให้คงอยู่ 7) การตั้งสติชอบ หมายถึง ตั้งสติพิจารณาร่างกาย เวทนาความรู้สึกสุข-ทุกข์ ให้รู้เท่าทันเห็นความเกิดดับ 8) การตั้งใจมั่นชอบ หมายถึง การทำจิตใจให้สงบเป็นสมาธิอย่างแน่วแน่ (สุชีพ ปัญญาภาพ, 2540: 180)

สรุปว่า พระพุทธศาสนาได้มีหลักคำสอนอันเป็นวิธีการที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์เพื่อให้ก้าวเข้าสู่ความสุขที่สูงสุดทั้งส่วนตนและสังคม

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สรพงษ์ ศรีบุญไทยและคณะ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยคริสเตียน” ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้าน ด้านรักสามัคคีภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านอาสาช่วยเหลือ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อนำมาผลการวิเคราะห์มาออกแบบและสร้างรูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาได้รูปแบบ ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 3Hs คือประกอบไปด้วยกิจกรรม Head ด้าน

พุทธพิสัยพัฒนาความรู้ความเข้าใจ กิจกรรม Heart ด้านจิตพิสัยพัฒนาด้านเจตคติ และกิจกรรม Hand ด้านทักษะพิสัยพัฒนาด้านการประพฤติปฏิบัติ หลังจากนั้น รูปแบบไปประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ได้เท่ากับ 1.00 ทุกข้อใช้ได้ จากนั้นได้วางแผนการทดลองใช้รูปแบบเป็นไปตามแผนปฏิบัติการ และประเมินผลการใช้รูปแบบมีผลการทดลองใช้รูปแบบก่อนและหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการประเมินด้านประสิทธิภาพ ด้านประสิทธิผล ด้านคุณค่า และความพึงพอใจอยู่ในระดับสูง ภายหลังจากวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้คือ ควรนำรูปแบบ 3Hs ไปใช้ในการดำเนินการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยคริสเตียน โดยปรับปรุงกิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับชั้นปีของนักศึกษาที่ใช้กับคุณธรรมและจริยธรรมข้ออื่น ๆ ที่ต้องการพัฒนานักศึกษา

พลศักดิ์ พรหมมนและคณะ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาจริยธรรมนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู” ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (4.44) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความขยัน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (4.47) รองลงมา คือ ด้านความมีระเบียบวินัย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (4.46) ด้านความเสียสละ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (4.45) ด้านการประหยัดการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (4.42) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความรับผิดชอบ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (4.41)

แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1) ด้านความมีระเบียบวินัย อบรมส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนและกฎหมายต่าง ๆ 2) ด้านความรับผิดชอบ มาโรงเรียนให้ทันเวลา ไม่หนีเรียน รับผิดชอบหน้าที่ 3) ด้านความขยัน ส่งเสริมยกย่อง ชมเชยนักเรียนที่มีความตั้งใจและขยันหมั่นเพียร โดยการมอบเกียรติบัตร 4) ด้านการประหยัด สอนให้นักเรียนรู้จักการใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่า 5) ด้านความเสียสละ ส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตอาสาช่วยเหลืองานในสังคม โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนนักเรียนมีน้ำใจ มีจิตสาธารณะ

สุธาณี ศิริกิจและคณะ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนโรงเรียนเวียงสะอาดพิทยาคม ตำบลเวียงสะอาด อำเภอพยุหะคีรีจังหวัดมหาสารคาม” ผลการวิจัยพบว่า การทดสอบความรู้ก่อนเรียนของนักเรียนต่อการพัฒนาคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนพบว่า ข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ นักเรียนเห็นธนบัตร 100 บาท ตกอยู่ที่หน้าห้องน้ำโรงเรียน ในขณะนั้นไม่มีใครอยู่ในเหตุการณ์ นักเรียน จะทำอย่างไร ตอบถูก 17คน คิดเป็นร้อยละ 68.0 และการทดสอบความรู้หลังเรียนของนักเรียนพบว่า ข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ ความซื่อสัตย์สุจริตเกิดขึ้นได้ทางใดบ้าง ตอบถูก 23คน คิดเป็นร้อยละ 92.0 2) ด้านการพัฒนาคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเวียงสะอาดพิทยาคม ในด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านชุดการเรียนรู้ด้านการวัด ประเมินผล และด้านคุณประโยชน์จากชุดสื่อการเรียนรู้ พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 3) การเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตต่อพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

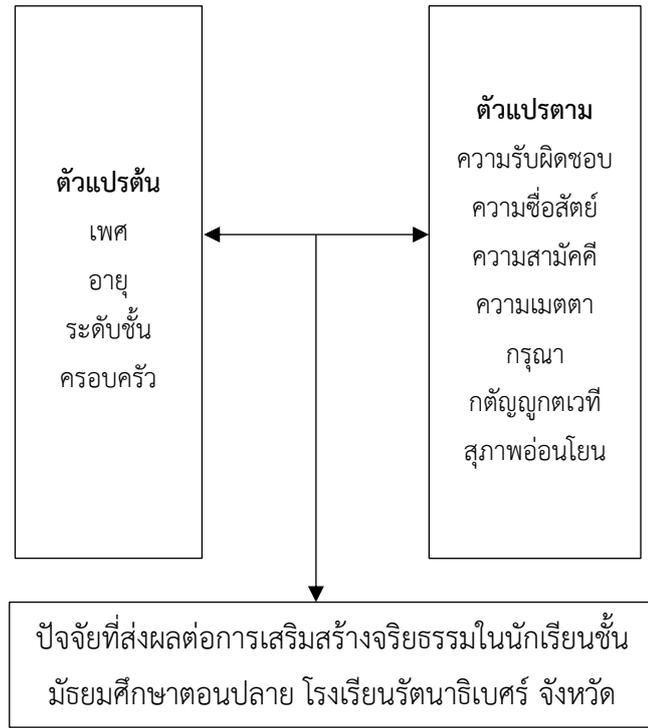
โรงเรียนเวียงสะอาดพิทยาคม คือ ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในชั้นเรียน การจัดสรรเวลารวมทั้งสื่อ วัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมให้เหมาะสม ครูอาจารย์ควรจัดสรรเวลาให้ผู้เรียนได้มีกิจกรรมกลุ่ม ร่วมกันกับเพื่อนร่วมชั้น และครูผู้สอนสามารถนำชุดกิจกรรมตามแผนการสอน ไปใช้ในการดำเนินการจัด กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในชั้นเรียนได้

ชุตินันท์ วงษ์อมรวิทย์และคณะ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองของ นักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า 1. จริยธรรมเมืองประกอบด้วย 1) ด้านความดี งาม ยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ขยันอดทน 2) ด้านความถูกต้อง มีความโปร่งใส คำนึงถึง ความสำเร็จของงาน 3) ด้านความเหมาะสม ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน 2. การประยุกต์หลักขรรษาธรรม 4 ได้แก่ 1) หลักสัจจะ บริหารงานด้วยความ โปร่งใส และเป็นแบบอย่างที่ดี 2) หลักทมะ การใช้สติปัญญา เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน 3) หลักขันติมีความอดทน ทำหน้าที่ด้วยความขยันหมั่นเพียร 4) หลักจาคะ เสียสละ อดทน เห็นประโยชน์ของประชาชน 3. การเสริมสร้าง จริยธรรมทางการเมือง ประกอบด้วย 1) การสร้างความภาคภูมิใจในวิชาชีพ ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างที่ดี 2) การสร้างความตระหนักในจริยธรรม ปฏิบัติตนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต 3) การสร้างความ ร่วมมือในชุมชน มุ่งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน 4) การสร้างความรู้ความเข้าใจปฏิบัติงานธรรมาภิ บาลก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชน

บุญรอด บุญเกิด และ พัชรินทร์ รุจิรานุกูล (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตนด้าน คุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ความ กตัญญูกตเวทิตะ ความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้ว่าง่าย ความเมตตากรุณา ความขยันหมั่นเพียร และความ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

พระครูนิเวศน์สีลากร(สมพงษ์ ณะคุณ) และคณะ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการเสริมสร้าง จิตสาธารณะให้กับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการเสริมสร้างจิต สาธารณะให้กับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผู้บริหารเห็นถึงความสำคัญของการมีจิต สาธารณะของนักเรียนว่า เป็นสิ่งสำคัญและเป็นคุณลักษณะที่ดีควรต่อการนำมาฝึกใช้และปฏิบัติภายในโรงเรียน และนักเรียนยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะของจิตสาธารณะโดยนักเรียนยังขาดการรับรู้และความเข้าใจ ในการมีจิตสาธารณะจากภายในตนเองและการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมแนวทางการเสริมสร้างจิต สาธารณะให้กับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น ด้านการทำประโยชน์ต่อสังคม และ 4) แนวทางการจัดกิจกรรม ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมการพัฒนา ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านความรักความสามัคคีด้าน ค่านิยม ด้านจริยธรรม

สรุปกรอบแนวความคิด

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนรัตนานิเบศร์ ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี
- 3) เพื่อเสนอกลยุทธ์ในการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

ระเบียบวิธีการวิจัย

วิธีดำเนินการในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวางแผนเขียนกรอบในการวิจัย กล่าวคือ ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบกับแนวคิด ทฤษฎี โดยเริ่มจากประเด็นที่ต้องการวิจัยแล้วนำไปสู่การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงมาออกแบบการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์จนนำไปสู่ข้อค้นพบ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research Method) โดยศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. การวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับสภาพปัญหาการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี

2. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี

3. การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-dept Interview) ซึ่งอาศัยจำนวนกลุ่มตัวอย่างไม่มากนัก เหตุผลในการใช้รูปแบบดังกล่าวเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและมีรายละเอียดของข้อมูลในทุกด้าน ในประเด็นที่ศึกษา กลยุทธ์ในการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี จึงเหมาะสมที่จะทำการศึกษาค้นคว้าด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งจะนำไปสู่ข้อค้นพบและข้อสรุปเป็นข้อเสนอแนะให้เป็นแนวทางหรือรูปแบบที่เหมาะสมต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มประชากร ได้แก่ นักเรียนที่อยู่ในช่วงวัยที่เป็นเยาวชน คือ มีอายุตั้งแต่ 14 ปี จนถึง 18 ปี จำนวน 250 คน จากโรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยใช้การเลือกแบบสุ่มตัวอย่าง จำนวน 152 คน

3. ประชากรด้านครูฝ่ายปกครอง/ผู้บริหาร

ประชากรด้านครูฝ่ายปกครอง ได้แก่ ครูฝ่ายปกครองจากจากโรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร/หรือรองผู้บริหารโรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี 1 คน ครูฝ่ายปกครอง 1 คน และครูประจำชั้นจำนวน 3 คน ผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจงจากประชากรที่กำหนด (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการเก็บข้อมูลในการวิจัย โดยใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) มีคำถามประกอบด้วย

1. คำถามสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
2. คำถามเกี่ยวกับกลยุทธ์เดิมในการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี
3. กลยุทธ์ที่ใหม่ในการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี

เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามเพื่อสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ตามความคิดเห็นของนักเรียน โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

- 1) ศึกษาหลักและทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพปัญหาการเสริมสร้างจริยธรรม จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ
- 3) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือโดยขอคำปรึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ
- 4) สร้างเครื่องมือ
- 5) นำเสนอร่างเครื่องมือต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข
- 6) นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
- 7) ปรับปรุงแก้ไข
- 8) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริงและนำไปใช้จริงเพื่อเก็บข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือ

ลักษณะของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดของการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพปัญหาและปัจจัยส่งผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ดังนี้

- 1) ความรับผิดชอบ 2) ความซื่อสัตย์ 3) ความสามัคคี 4) ความมีเมตตากรุณา 5) ความกตัญญูตเวที 6) ความสุภาพอ่อนโยน

โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นจากคำถามที่ผู้วิจัยกำหนด ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเพิ่มเติม เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างจริยธรรม

ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้
- 2) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย พระมหาสมศักดิ์ ญาณโพธิ์, รศ.ดร. (ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา), รศ.ดร.สุวิญ รักษัตย์ (อาจารย์ประจำหลักสูตร สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย) และ รศ.ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน (หัวหน้าภาควิชาศาสนศาสตร์ สังกัดคณะศาสนาและปรัชญา)
- 3) เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้ และทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์ โดยหาค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป
- 4) หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนวัดทินกร จังหวัดนนทบุรีจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) (สิน พันธุ์พินิจ, 2547: 191) โดยได้ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.84
- 5) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนของมหาวิทยาลัย
- 6) นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขแล้ว จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัย

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลประเภทเอกสาร

ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารชั้นปฐมภูมิ เกี่ยวกับแนวคิดด้านคุณธรรมและจริยธรรม ตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาเถรวาท จากพระไตรปิฎก ตำรา เอกสารงานวิจัย และจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ

2. ข้อมูลภาคสนาม

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดข้อมูลสำคัญในการวิจัยคือ ผู้บริหาร/รองผู้บริหาร 1 คน ผู้ฝ่ายปกครอง 1 คน และครูประจำชั้นจำนวน 3 คน รวมเป็น 5 คน และการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้กำหนดขึ้นให้สอดคล้องกับรูปแบบการวิจัย ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้น วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงเน้นข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลัก ได้แก่ (1) ทานมิกลยุทธ์ในการเสริมสร้างจริยธรรมอย่างไร (2) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูล (3) การวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาควบคู่กันไปด้วย และเพื่อความชัดเจนในวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัย

ข้อมูลเชิงปริมาณ

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยลงพื้นที่แจกแบบสอบถามและเก็บกลับด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของเด็กนักเรียนเกี่ยวกับสภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนระหว่างทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และขั้นตอนหลังการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ เริ่มจากการติดต่อประสานสถานศึกษาอันเป็นแหล่งข้อมูล จนถึงก่อนเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ติดต่อประสานกับแหล่งผู้ให้ข้อมูลด้วยตัวผู้วิจัยเมื่อได้รับการตอบรับแล้วจึงได้กำหนดตารางเวลาในการเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกัน ยืนยันกำหนดการเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลที่ชัดเจน
2. ขั้นตอนระหว่างทำการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ประสานงานติดต่อครูประจำชั้นและขอไลน์เอพลีเคชันเพื่อสะดวกต่อการติดต่อ ส่งลิงค์แบบสอบถามให้อาจารย์ประจำชั้นตามเลขที่ผู้วิจัยส่งมาแล้ว
3. ขั้นตอนหลังทำการเก็บรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลที่ส่งเคราะห์แล้วทั้งหมดมาคัดกรองเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ทำการศึกษา เพื่อนำไปสู่ข้อค้นพบ การวิเคราะห์และอภิปรายผล เมื่อจัดระบบข้อมูลเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาหาข้อสรุปก่อนนำมาอภิปรายผลต่อไป นำเอกสารที่ได้รับมาทำการแยกแยะและจัดระเบียบข้อมูลว่ามีส่วนใดเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ทำการศึกษา เพื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลประเภทอื่น ๆ

ที่ได้รับ กำหนดรูปแบบการแสดงผลข้อมูลในรูปแบบของการพรรณนา (Descriptive) ซึ่งเป็นผลจากการเชื่อมโยงข้อมูลที่จัดระเบียบแล้วเข้าด้วยกันตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี นี้ ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลในประเด็นความเพียงพอและการตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย และความถูกต้องของข้อมูลประกอบไปด้วยกระบวนการวิธีที่หลากหลาย เช่น การตรวจสอบข้อมูลแบบ (data triangulation) ได้แก่ เวลา สถานที่ และบุคคลผู้ให้ข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลแบบ (investigator triangulation) ได้แก่ การตรวจสอบข้อมูลของผู้วิจัย การตรวจสอบด้านแนวคิด ทฤษฎี (theory triangulation) ได้แก่ การตรวจสอบแนวความคิดและทฤษฎี และการตรวจสอบด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (methodological triangulation) ได้แก่ การใช้หลาย ๆ วิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลประเภทเอกสาร ข้อมูลเชิงคุณภาพ และข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีการจัดระเบียบโครงสร้างและหาความหมายของข้อมูลที่รวบรวมมาเป็นการค้นหาข้อความทั่วไปที่จะบอกความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ แล้วนำผลมาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ และใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลส่วนแรกเชิงบรรยาย (descriptive) ส่วนการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย จากนั้นนำข้อมูลมาเสนอเป็นข้อค้นพบ สรุป การตีความ และการตรวจสอบความถูกต้อง ต้องแม่นยำของผลการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลประเภทเอกสารทั้งข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์สรุปในแต่ละประเด็น พร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการตามกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์ข้อมูลแบบ Content Analysis ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) จัดระเบียบข้อมูล (data organizing) 2) การแสดงผลข้อมูล (data display) 3) การหาข้อสรุป ตีความ และตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิจัย (conclusion, interpretation and verification)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากผลการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อสำรวจความคิดเห็นของของนักเรียน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีสถิติที่ใช้ ประกอบด้วย 1) ค่าความถี่ (Frequency) 2) ค่าร้อยละ (Percentage) 3) ค่าเฉลี่ย (Mean) 4) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 5) ค่าความสัมพันธ์สหเพียร์สัน (Pearson's Coordination) 6) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Regression)

การนำเสนอผลการวิจัย

ผลงานวิจัยเรื่องนี้จะนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของการพรรณนา

ผลการวิจัย

สภาพปัญหาการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า สภาพปัญหาการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี น่าเป็นห่วง เนื่องจาก นักเรียนจำนวนไม่น้อยคิดเป็นร้อยละ 49.3 ไม่ได้รับการกล่อมเกลาจริยธรรมจากครอบครัว ในขณะที่การกล่อมเกลาจริยธรรมต่อเดือนในสถาบันครอบครัวค่อนข้างต่ำ ราว ๆ 1-3 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 30.3 และ 4 ครั้งขึ้นไปต่อเดือนคิดเป็นร้อยละ 20.4 ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ยังพบว่า สมาชิกในครัวเรือนมีการดื่มสุราคิดเป็นร้อยละ 57.9 ซึ่งการดื่มสุราจนเมามาอาจเป็นสาเหตุให้ครอบครัวแตกร้าง การทะเลาะ และเป็นสารเสพติดขั้นต้นต่อสารเสพติดชนิดอื่นที่มีโทษต่อระบบประสาทที่รุนแรงเช่น ยาบ้า ยิ่งไปกว่านั้น อาจเป็นการสร้างพฤติกรรมลอกเลียนแบบในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะเห็นได้ว่า สภาพครอบครัวของนักเรียนก็ไม่ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีพอต่อการส่งเสริมจริยธรรมเนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 82.2 ที่ไม่ได้อยู่อาศัยกับพ่อแม่อย่างพร้อมหน้าจึงอาจเป็นสาเหตุของการละเมิดจริยธรรมอย่างไม่ละอาย นอกจากนี้ครอบครัวส่วนใหญ่ มักจะกล่อมเกลาหลักจริยธรรมเรื่องความรับผิดชอบมากกว่าหลักจริยธรรมประเภทอื่น คิดเป็นร้อยละ 21 ในขณะที่โรงเรียนมักจะกล่อมเกลาหลักจริยธรรมเรื่องความซื่อสัตย์มากกว่าหลักจริยธรรมประเภทอื่น คิดเป็นร้อยละ 21.1 อย่างไรก็ตาม ยังพบด้านที่สร้างความพึงพอใจให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่บ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนจริยธรรมมีเทคนิคในการสอนจริยธรรมที่น่าสนใจและเชิญชวนให้นักเรียนอยากเข้าเรียนในรายวิชาจริยธรรมคิดเป็นร้อยละ 84.9 เพราะเป็นเทคนิคที่ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่รู้สึกสนุกกับการเรียนจริยธรรมคิดเป็นร้อยละ 58.6 อย่างไรก็ตามในสถาบันการศึกษายังขาดแคลนเรื่องการใช้สื่อการสอนจริยธรรมอยู่บ้างเนื่องจากผู้สอนมักเลือกใช้สื่อธรรมะบรรยายคิดเป็นร้อยละ 59.2 มากกว่าสื่อภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวซึ่งเป็นสื่อที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่คิดเป็น 84.9 ต้องการก็ตาม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี การเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า ความกตัญญู กตเวที มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 1.17$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี และความมีเมตตาคุณงาม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.14$) อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{x} = 4.00$) อยู่ในระดับมากการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ด้านความรับผิดชอบโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.00$) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า นักเรียนไม่สร้างความเสียหายต่อตนเองและผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.24$) อยู่ในระดับมาก

ที่สุด รองลงมาได้แก่ นักเรียนมีวินัยในตนเอง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.98$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อนักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{x} = 3.84$) อยู่ในระดับมาก

การเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ด้านความซื่อสัตย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า นักเรียนมีความละเอียดต่อการกระทำชั่ว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.23$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ นักเรียนไม่หยิบจับสิ่งของของคนอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.15$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อนักเรียนไม่หลอกลวงตนเอง มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{x} = 3.84$) อยู่ในระดับมาก

การเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ด้านความสามัคคีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า นักเรียนทำกิจกรรมในแนวทางที่สร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.18$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ นักเรียนไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.17$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อนักเรียนมีความกลมเกลียวเป็นหนึ่งเดียวกัน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{x} = 4.09$) อยู่ในระดับมาก

การเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ด้านความเมตตากรุณา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า นักเรียนมีความรักและสงสารสัตว์ทุกตัวเสมือนเป็นสัตว์ร่วมโลก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.21$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ นักเรียนมีความใส่ใจในอันที่จะปลดปล่อยทุกข์จากความเดือดร้อนทั้งปวง และ นักเรียนไม่รัดเอาเปรียบกันยอมรับความแตกต่างด้วยเหตุผล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.18$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อ นักเรียนไม่จองเวรพยาบาทอาฆาตต่อกัน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{x} = 4.01$) อยู่ในระดับมาก

การเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ด้านความกตัญญูกตเวที โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า นักเรียนให้มีจิตอาสาช่วยเหลือกิจการของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.25$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ นักเรียนไม่สร้างความเสื่อมเสียแก่โรงเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.23$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อ นักเรียนรู้จักตอบแทนบุญคุณพ่อแม่/ผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{x} = 4.02$) อยู่ในระดับมาก

การเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ด้านความสุภาพอ่อนโยน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า นักเรียนไม่พูดแทรกขณะผู้อื่นพูด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.27$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ นักเรียนใช้วาจาสุภาพถูกกาลเทศะ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.17$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อ นักเรียนไหว้ทุกครั้งเมื่อรับสิ่งของจากผู้ใหญ่ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{x} = 3.93$) อยู่ในระดับมาก

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนรัตนานิเบศร์จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านสื่อการสอนจริยธรรม ปัจจัยด้านสถานะครัวเรือน และปัจจัยด้านเทคนิคการสอน ปัจจัยทั้ง 3 นี้ สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 12.6 สามารถเขียนเป็นสมการถดถอยพหุคูณโดยวิธี Forward ได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง: จริยธรรม $\hat{Y}=3.286 + .306$ (สื่อการสอน, X5) + .443 (สถานะครัวเรือน X2) + .313 (เทคนิคการสอน X4)

แนวทางในการพัฒนาสื่อการสอนจริยธรรม แนวทางในการพัฒนาเทคนิคการสอน และแนวทางในการเชิญวิทยากรให้ความรู้

การพัฒนาสื่อการสอนจริยธรรมต้องทันสมัยและเข้าถึงได้ในทุกโอกาส ที่เห็นต่างคือ การเลือกนำสื่อออนไลน์มาประยุกต์กับการสอนจะช่วยแก้ไขปัญหาด้านงบประมาณ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาสื่อการสอนจริยธรรมต้องส่งเสริมกระบวนการคิดเชิงวิพากษ์และแก้ไขปัญหาพร้อมกันผ่านเกมธรรมะ

เทคนิคการสอนที่ดีจะต้องไม่น่าเบื่อและไม่ซ้ำหรือเลียนแบบใคร ให้แ่งคิดเพื่อค้นหาคำตอบที่หลากหลาย มีการใช้เทคนิคการสร้างสถานการณ์จำลองเพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในฐานะตัวแสดงโดยเฉพาะจัดให้มีกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนพิธีเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในฐานะที่โรงเรียนตั้งอยู่ใกล้วัด

การเชิญวิทยากรที่มีชื่อเสียงย่อมต้องมิงงบประมาณมีค่าใช้จ่าย แต่ที่เห็นต่างคือ ผู้สอนสามารถชี้แนะช่องทางหาความรู้จาก Youtube ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยากรที่มีประสบการณ์และมีชื่อเสียงของเมืองไทย เช่น พระอาจารย์ ว.วชิร เมธี ในขณะที่การได้ใกล้ชิดกับวิทยากรที่มีชื่อเสียงระดับประเทศย่อมสร้างความตื่นตัวในการเรียนรู้จริยธรรมได้ดี

การอภิปรายผล

1. สภาพปัญหาการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี น่าเป็นห่วง เนื่องจาก นักเรียนจำนวนไม่น้อยคิดเป็นร้อยละ 49.3 ไม่ได้รับการกล่อมเกลาจริยธรรมจากครอบครัว ในขณะที่การกล่อมเกลาจริยธรรมต่อเดือนในสถาบันครอบครัวค่อนข้างต่ำ ราว ๆ 1-3 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 30.3 และ 4 ครั้งขึ้นไปต่อเดือนคิดเป็นร้อยละ 20.4 จากข้อมูลดังกล่าวมีเหตุผลในการอภิปรายดังนี้

สภาพแวดล้อมของนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้รับความอบอุ่นของครอบครัวเนื่องจากสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และค่านิยมสมัยใหม่มีความแตกต่างจากสภาพแวดล้อมในอดีตเนื่องจากพ่อแม่ลูกไม่ได้อยู่อย่างพร้อมหน้า พ่อแม่มีบทบาทที่แตกต่างออกไปโดยเป็นเพียงผู้สนับสนุนมากกว่าเป็นผู้ดูแล และทิ้งลูกไว้กับปู่ย่าตายายหรือญาติในการกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงดู การปล่อยลูกไว้ตามยถากรรมทำให้ลูกต้องเผชิญปัญหาโดยลำพัง ซึ่งอาจเป็นความเสี่ยงต่อการติดสารเสพติด โดยปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากพ่อแม่แยกทางหรือเสียชีวิต ซึ่งบางรายอาจกระทบต่อการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภริณ ธนะโชติภณ และ เพ็ญณี แนนรท (2564) พบว่า ปัญหาของเด็กเรียนไม่จบมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนหนึ่งเป็นเพราะพ่อแม่แยกทางกันหรือเสียชีวิต และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ยังพบว่า สมาชิกในครัวเรือนมีการดื่มสุราคิดเป็นร้อยละ 57.9 ซึ่งการดื่มสุราจนมีเมามาอาจเป็นสาเหตุให้ครอบครัวแตกร้าง การทะเลาะ และเป็นสารเสพติดขั้นต้นต่อสารเสพติดชนิดอื่นที่มีโทษต่อระบบประสาทที่รุนแรงเช่น ยาบ้า ยิ่งไปกว่านั้น อาจเป็นการสร้างพฤติกรรมลอกเลียนแบบในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะเห็นได้ว่า สภาพครอบครัวของนักเรียนก็ไม่ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีพอต่อการส่งเสริมจริยธรรม

เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 82.2 ที่ไม่ได้อยู่อาศัยกับพ่อแม่อย่างพร้อมหน้าจึงอาจเป็นสาเหตุของการละเมิดจริยธรรมอย่างไม่ละอาย นอกจากนี้ครอบครัวส่วนใหญ่มักจะกล่อมเกลาลักษณะหลักจริยธรรมเรื่องความรับผิดชอบมากกว่าหลักจริยธรรมประเภทอื่น คิดเป็นร้อยละ 21 ในขณะที่โรงเรียนมักจะกล่อมเกลาลักษณะหลักจริยธรรมเรื่องความซื่อสัตย์มากกว่าหลักจริยธรรมประเภทอื่น คิดเป็นร้อยละ 21.1 อย่างไรก็ตาม ยังพบด้านที่สร้างความพึงพอใจให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่บ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนจริยธรรมมีเทคนิคในการสอนจริยธรรมที่น่าสนใจและเชิญชวนให้นักเรียนอยากเข้าเรียนในรายวิชาจริยธรรมคิดเป็นร้อยละ 84.9 เพราะเป็นเทคนิคที่ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่รู้สึกสนุกกับการเรียนจริยธรรมคิดเป็นร้อยละ 58.6 อย่างไรก็ตามในสถาบันการศึกษายังขาดแคลนเรื่องการใช้สื่อการสอนจริยธรรมอยู่บ้างเนื่องจากผู้สอนมักเลือกใช้สื่อธรรมะบรรยายคิดเป็นร้อยละ 59.2 มากกว่าสื่อภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวซึ่งเป็นสื่อที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่คิดเป็น 84.9 ต้องการก็ตาม

2. การเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนวิเชียร จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$) ทั้งนี้เป็นเพราะว่าโรงเรียนรัตนวิเชียรเป็นโรงเรียนระดับจังหวัดที่การคัดเลือกผู้เรียนย่อมต้องมีประสิทธิภาพและคุณภาพสูง และโดยส่วนใหญ่ผู้ปกครองจะเลือกโรงเรียนรัฐ มีชื่อเสียงและตั้งอยู่ไม่ห่างจากบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชีระยุทธิ์ ปะมะสอน (2563) พบว่า การตัดสินใจเลือกโรงเรียนของผู้ปกครองส่วนใหญ่จะพิจารณาโรงเรียนที่มีชื่อเสียง เป็นโรงเรียนรัฐ และมีที่ตั้งไม่ไกลจากบ้านราว 2-5 กิโลเมตร และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กาญจนา มักเขียว (2559) พบว่า ผู้ปกครองยังเลือกโรงเรียนให้บุตรหลานตามสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า ความกตัญญูตเวที มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 1.17$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี และความมีเมตตา กรุณา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.14$) อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{x} = 4.00$) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ก็เพราะว่า ความกตัญญูตเวที ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี และความเมตตา เป็นหลักจริยธรรมขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติตนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อตนเองและสังคมซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รงค์ บุญสวยขวัญ และ พระครูสุตพัฒนาทร จันทรจิตร (2559) ที่พบว่า หลักจริยธรรมขั้นพื้นฐานของการปฏิบัติตนทำให้มนุษย์มีคุณค่ามากยิ่งขึ้นคือหลักกตัญญูตเวทีอยู่ในระดับมาก ซึ่งความกตัญญูอันดับแรกคือความกตัญญูต่อบิดามารดา รองลงมาคือกตัญญูต่อครูบาอาจารย์ กตัญญูต่อพระรัตนตรัย และกตัญญูต่อสถาบันชาติศาสนาและพระมหากษัตริย์

การเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนวิเชียร จังหวัดนนทบุรี ด้านความรับผิดชอบโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.00$) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะต้องปฏิบัติตนให้มีความรับผิดชอบเนื่องจากจะต้องเตรียมพร้อมในการเข้าสู่ระดับมหาวิทยาลัย เนื่องจากการสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของไทยจะต้องมีเกรดเฉลี่ยที่สูงทำให้นักเรียนจะต้องปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบสูงเพื่อความก้าวหน้าในเส้นทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญญาพร นามวงษ์ และ ทักษวัฒน์ เหล่าสุวรรณ (2565) พบว่า นักเรียนโรงเรียนสารคามพิทยาคมจะต้องมีความรับผิดชอบอยู่ในระดับมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความ

รับผิดชอบในสิทธิของตน ตระหนักในคุณค่าการใช้สิทธิเสรีภาพบนพื้นฐานแห่งกฎหมาย เพราะเมื่อมีความรับผิดชอบแล้วย่อมทำหน้าที่หรือทำงานอย่างอื่นได้ดีขึ้น ทำให้สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เฉลิม คำแก้ว, 2530; คะนิงรัตน์ ลาโพธิ์, 2535; กรมวิชาการ, 2542) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า นักเรียนไม่สร้างความเสียหายต่อตนเองและผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.24$) อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า นักเรียนตระหนักถึงผลกระทบต่อตนเองและผู้ปกครองในภายหลัง จึงไม่แสดงพฤติกรรมที่สุ่มเสี่ยงที่จะทำให้ตนเองเสียอนาคตทางการศึกษา เพราะผลการกระทำที่ขาดสติหรือความหึงหิดอาจส่งผลเสียในระยะยาว ดังนั้นจึงพยายามตั้งตนไว้ชอบซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระครูนิเวศน์สีลากรและคณะ (2563) พบว่า ความรับผิดชอบต่อตนเองก็เพื่อป้องกันผลกระทบหรือความเสียหายต่อตนเองและส่วนรวม รองลงมาได้แก่ นักเรียนมีวินัยในตนเอง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.98$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อนักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{x} = 3.84$) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนจะช่วยให้นักเรียนมีประวัติไม่ต่างพร้อย เมื่อประวัติไม่ต่างพร้อยย่อมเป็นที่ต้องการของสังคมและเป็นที่รักของครูบาอาจารย์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พูลศักดิ์ พรหมมนและคณะ (2565) ที่พบว่า การปฏิบัติตามกฎระเบียบของนักเรียนในเขตอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู อยู่ในระดับมาก โดยนักเรียนมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนและมีครูเป็นต้นแบบในการปฏิบัติตาม

การเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ด้านความซื่อสัตย์โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.13$) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความซื่อสัตย์เป็นหลักธรรมที่ผู้ปฏิบัติเป็นนิจย่อมมีจิตใจที่เชื่อมั่นและมั่นคงแต่ก็มีความละเอียดต่อการละเมิดศีลธรรมหรือจารีตประเพณีอันดีงามของสังคม ทำให้ผู้มีความซื่อสัตย์ย่อมเป็นที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจของผู้คน เพราะผู้ซื่อสัตย์ย่อมปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา คำนึงถึงแต่เรื่องดีงาม และไม่หลอกลวงตนและคนอื่นเพื่อประโยชน์ตนเอง ทำให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนนพร วานิชสวัสดิ์ และสาลินี มีเจริญ (2565) พบว่า พฤติกรรมที่แสดงออกอย่างซื่อสัตย์คือมีความซื่อตรงไม่หลอกลวงทั้งต่อตนเองและผู้อื่น คิดไตร่ตรองตั้งมั่นในความถูกต้อง โปร่งใส ไม่มีอคติไม่ต้องกังวลการถูกหักคะแนน และการมีความซื่อสัตย์ก็เป็นสิ่งน่าชื่นชมและยกย่อง เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า นักเรียนมีความละเอียดต่อการกระทำชั่ว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.23$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ นักเรียนไม่หยิบจับสิ่งของของคนอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.15$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อนักเรียนไม่หลอกลวงตนเอง มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{x} = 3.84$) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนมีความซื่อสัตย์ละเอียดต่อการกระทำความชั่ว โดยไม่ละเมิดศีลธรรมโดยฉกฉวยหรือหยิบจับสิ่งของของคนอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต และไม่หลอกลวงตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทวี บุญเกต (2543) ที่ว่า ความซื่อสัตย์ต่อตนเองย่อมไม่กระทำทุจริต ไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ไม่เอาไรต์เอาเปรียบ แต่จะแสดงออกด้วยความหวังดี สงสารและซื่อตรงต่อกัน ยิ่งไปกว่านั้น กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2542 ก) ยังให้ความหมายความซื่อสัตย์ไว้ว่า บุคคลที่มีความซื่อสัตย์ย่อมซื่อตรงต่อหน้าที่และปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ

การเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ด้านความสามัคคีโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.13$) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โรงเรียนมีโครงการกิจกรรมที่มุ่งให้นักเรียนมีความสามัคคีเพราะความสามัคคีย่อมมีพลังสร้างสรรค์มากกว่าทำลาย ทำให้นักเรียนได้ตระหนักถึงความสามัคคีและเห็นว่าความสามัคคีทำให้การทำงานมีความสำเร็จลุล่วงเร็วขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพระนิคม นิคม (2554) ที่ว่า ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันร่วมมือกันทำกิจการให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนโดยแสดงพฤติกรรม ปรับคนให้กับผู้อื่นได้ดี รับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า นักเรียนทำกิจกรรมในแนวทางที่สร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.18$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ นักเรียนไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.17$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อนักเรียนมีความกลมเกลียวเป็นหนึ่งเดียวกัน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{x} = 4.09$) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ความสามัคคีช่วยให้บุคคลมีความเป็นหนึ่งเดียวกันและรักใคร่ต่อกันที่จะคิดและทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นฤนาถ ไกรนรา (2564) ที่ว่า การมีความสามัคคีจะช่วยให้เกิดการรวมตัวกันด้วยความตั้งใจ รวมพลังที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน โดยสามารถที่จะทำหน้าที่ได้ต่างกันเพื่อให้เกิดความสำเร็จในจุดมุ่งหมายเดียวกัน

การเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ด้านความเมตตากรุณา โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.13$) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โรงเรียนมีความเข้มแข็งในการบริหารการปกครองและส่งเสริมกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความสามัคคี เพราะความเมตตากรุณาต่อกันย่อมมีแต่ประโยชน์โดยปราศจากโทษ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต (2538) ที่ว่า ความมีเมตตาและกรุณาแก่กันและกัน เป็นธรรมอันงามที่แสดงออกอย่างชาญฉลาดและปราศจากโทษ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า นักเรียนมีความรักและสงสารสัตว์ทุกตัวเสมือนเป็นสัตว์ร่วมโลก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.21$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ นักเรียนมีความใฝ่ใจในอันที่จะปลดเปลื้องทุกข์จากความเดือนร้อนทั้งปวง และ นักเรียนไม่รัดเอาเปรียบกันยอมรับความแตกต่างด้วยเหตุผล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.18$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อ นักเรียนไม่จองเวรพยาบาทอาฆาตต่อกัน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{x} = 4.01$) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ความเมตตากรุณาเป็นธรรมที่ส่งเสริมให้บุคคลไม่อาฆาตพยาบาทต่อกัน และมีอานิสงส์มากดังที่ปรากฏในพระสูตรที่ว่า เมตตาอย่ามียอนานิสงส์ 10 ประการ ดังนี้ หลับเป็นสุข ตื่นเป็นสุข ไม่ฝันลามก เป็นที่รักของมนุษย์ทั้งหลาย เป็นที่รักของอมมนุษย์ทั้งหลาย เทวดาทั้งหลายยอมรับรักษา ไฟยาพิษหรืออาวุธต่างๆ ไม่อาจจล้ากลายเป็นได้ จิตตั้งมั่นเป็นสมาธิโดยเร็ว มีสีหน้าผ่องใส คราวใดใกล้ตายก็มีสติมั่นคง ไม่พ่นเพื่อน และเสียชีวิตก็เป็นสุขคติภูมิหรือนิพพานได้ นอกจากนี้จากผลการวิจัยยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญรอด บุญเกิด และ พัชรินทร์ รุจิรานุกูล (2563) ที่พบว่า การปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในด้านเมตตากรุณาอยู่ในระดับมาก

การเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ด้านความกตัญญูทเวทิตี โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.17$) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ความกตัญญูทเวทิตีเป็นจริยธรรมพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ที่พึงงาม เพราะการกตัญญูทเวทิตีย่อมขัดเกลาสันดานดิบของมนุษย์ให้

อ่อนโยนไม่หยาบกระด้าง และกระทำอุปการะตอบแทน สมดังพุทธพจน์ที่ว่า ผู้รู้อุปการะที่เขาทำแล้วและตอบแทน (อง.ทุก. 20/120/114.) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญรอด บุญเกิด และ พัทธรินทร์ รุจิรานุกุล (2563) ที่พบว่า การปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ด้านกตัญญูกตเวทียู่ในระดับมาก เพราะว่า ความกตัญญูนี้คือความดีที่เป็นพื้นฐานของคนดี เมื่อคนดีมีความกตัญญูเป็นพื้นฐานแล้ว ความดีทั้งหลายก็ไหลไปรวมอยู่กับคนดี เหมือนลำธารทุกสายไหลลงไปสู่แม่น้ำใหญ่ (ชัยวัฒน์ อุตพัฒนา และวิธาน สุชีวกุปต์, 2547: 46) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า นักเรียนให้มีจิตอาสาช่วยเหลือกิจการของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.25$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ นักเรียนไม่สร้างความเสื่อมเสียแก่โรงเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.23$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อ นักเรียนรู้จักตอบแทนบุญคุณพ่อแม่/ผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{x} = 4.02$) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับผู้ปกครองซึ่งไม่ใช่บิดามารดาผู้ให้กำเนิด ดังนั้นการกตัญญูกตเวทียต่อพ่อแม่จึงมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และการกตัญญูกตเวทีย่อมต้องทำด้วยความตั้งใจ นบนอบ ใส่ใจ จริงใจและไม่เสแสร้ง (นิพาดา วิริยะวงศ์พานิช, 2542: 27)

สรุป

การส่งเสริมจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นความจำเป็นของสถาบันการศึกษา เพื่อสร้างเกาะป้องกันพฤติกรรมอันไม่เหมาะสมของนักเรียนที่ต้องประสบกับความเปลี่ยนแปลงตามช่วงวัยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่ร่างกายกำลังก่อตัวให้เกิดการอยากเรียนรู้สังครอบด้านอันอาจชักจูงให้เยาวชนเข้าสู่ปัญหาสังคมได้ เช่น ปัญหาด้านเพศ ปัญหาด้านยาเสพติด ปัญหาด้านการทะเลาะเบาะแว้ง ปัญหาอาชญากรรม และปัญหาเด็กแว้นป่วนเมือง งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งสำรวจสภาพปัญหาการกล่อมเกลาจริยธรรมทั้งจากสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาว่ามีบทบาทที่เข้มข้นจริงจังกกับการแก้ไขปัญหาด้านจริยธรรมหรือไม่ เพื่อเป็นการเสนอแนะทางออกของปัญหาหรือเป็นการเสนอแนะเพื่อป้องกันการละเมิดจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนั้น ทีมผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี” เพื่อนำผลการวิจัยมาเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนสืบต่อไปโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเริ่มจากการสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรีด้วยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 152 ชุด จากนั้นนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ประเด็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมแล้วนำมาเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) ผู้บริหาร/รองผู้บริหาร 1 คน ผู้ฝ่ายปกครอง 1 คน และครูประจำชั้นจำนวน 3 คน รวมเป็น 5 คน การตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธี Triangulation Method การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความหมาย

ตามเนื้อความหลัก (Content Analysis) ในภาพรวมและทำการสังเคราะห์ (Synthesis) ในประเด็นที่สำคัญ ๆ ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอด้วยวิธีพรรณนาการโดยสรุปประเด็นได้ดังต่อไปนี้

สภาพปัญหาการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า สภาพปัญหาการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี น่าเป็นห่วง เนื่องจาก นักเรียนจำนวนไม่น้อยคิดเป็นร้อยละ 49.3 ไม่ได้รับการglomเกลากจริยธรรมจากครอบครัว ในขณะที่การglomเกลากจริยธรรมต่อเดือนในสถาบันครอบครัวค่อนข้างต่ำ ราว ๆ 1-3 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 30.3 และ 4 ครั้งขึ้นไปต่อเดือนคิดเป็นร้อยละ 20.4 ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ยังพบว่า สมาชิกในครัวเรือนมีการดื่มสุราคิดเป็นร้อยละ 57.9 ซึ่งการดื่มสุราจนเมามาอาจเป็นสาเหตุให้ครอบครัวแตกร้าง การทะเลาะ และเป็นสารเสพติดขั้นต้นต่อสารเสพติดชนิดอื่นที่มีโทษต่อระบบประสาทที่รุนแรงเช่น ยาบ้า ยิ่งไปกว่านั้น อาจเป็นการสร้างพฤติกรรมลอกเลียนแบบในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะเห็นได้ว่า สภาพครอบครัวของนักเรียนก็ไม่ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีพอต่อการส่งเสริมจริยธรรมเนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 82.2 ที่ไม่ได้อยู่อาศัยกับพ่อแม่อย่างพร้อมหน้าจึงอาจเป็นสาเหตุของการละเมิดจริยธรรมอย่างไม่ละอาย นอกจากนี้ครอบครัวส่วนใหญ่ มักจะglomเกลากหลักจริยธรรมเรื่องความรับผิดชอบมากกว่าหลักจริยธรรมประเภทอื่น คิดเป็นร้อยละ 21 ในขณะที่โรงเรียนมักจะglomเกลากหลักจริยธรรมเรื่องความซื่อสัตย์มากกว่าหลักจริยธรรมประเภทอื่น คิดเป็นร้อยละ 21.1 อย่างไรก็ตาม ยังพบด้านที่สร้างความพึงพอใจให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่บ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนจริยธรรมมีเทคนิคในการสอนจริยธรรมที่น่าสนใจและเชิญชวนให้นักเรียนอยากเข้าเรียนในรายวิชาจริยธรรมคิดเป็นร้อยละ 84.9 เพราะเป็นเทคนิคที่ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่รู้สึกสนุกกับการเรียนจริยธรรมคิดเป็นร้อยละ 58.6 อย่างไรก็ตามในสถาบันการศึกษายังขาดแคลนเรื่องการใช้สื่อการสอนจริยธรรมอยู่บ้างเนื่องจากผู้สอนมักเลือกใช้สื่อธรรมะบรรยายคิดเป็นร้อยละ 59.2 มากกว่าสื่อภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวซึ่งเป็นสื่อที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่คิดเป็น 84.9 ต้องการก็ตาม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี

การเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า ความมกตัญญูกตเวที มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 1.17$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี และความมีเมตตากรรณา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.14$) อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{x} = 4.00$) อยู่ในระดับมาก การเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ด้านความรับผิดชอบโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.00$) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่า นักเรียนไม่สร้างความเสียหายต่อตนเองและผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.24$) อยู่ในระดับมากที่สุด

รองลงมาได้แก่ นักเรียนมีวินัยในตนเอง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.98$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อนักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{x} = 3.84$) อยู่ในระดับมาก

การเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ด้านความซื่อสัตย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่านักเรียนมีความละเอียดต่อการกระทำชั่ว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.23$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่นักเรียนไม่หยิบจับสิ่งของของคนอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.15$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อนักเรียนไม่หลอกลวงตนเอง มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{x} = 3.84$) อยู่ในระดับมาก

การเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ด้านความสามัคคีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่านักเรียนทำกิจกรรมในแนวทางที่สร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.18$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่นักเรียนไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.17$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อนักเรียนมีความกลมเกลียวเป็นหนึ่งเดียวกัน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{x} = 4.09$) อยู่ในระดับมาก

การเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ด้านความเมตตากรุณา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่านักเรียนมีความรักและสงสารสัตว์ทุกตัวเสมือนเป็นสัตว์ร่วมโลก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.21$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่นักเรียนมีความใส่ใจในอันที่จะปลดปล่อยทุกข์จากความเดือนร้อนทั้งปวง และนักเรียนไม่รัดเอาเปรียบกันยอมรับความแตกต่างด้วยเหตุผล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.18$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อนักเรียนไม่จงใจพยาบาทอาฆาตต่อกัน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{x} = 4.01$) อยู่ในระดับมาก

การเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ด้านความกตัญญูตเวที โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่านักเรียนให้มีจิตอาสาช่วยเหลือกิจการของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.25$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่นักเรียนไม่สร้างความเสื่อมเสียแก่โรงเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.23$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อนักเรียนรู้จักตอบแทนบุญคุณพ่อแม่/ผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{x} = 4.02$) อยู่ในระดับมาก

การเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ด้านความสุภาพอ่อนโยน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อ พบว่านักเรียนไม่พูดแทรกขณะผู้อื่นพูด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.27$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่นักเรียนใช้วาจาสุภาพถูกกาลเทศะ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.17$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อนักเรียนไหว้ทุกครั้งเมื่อรับสิ่งของจากผู้ใหญ่ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{x} = 3.93$) อยู่ในระดับมาก

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนรัตนานิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านสื่อการสอนจริยธรรม ปัจจัยด้านสถานะครัวเรือน และ

ปัจจัยด้านเทคนิคการสอน ปัจจัยทั้ง 3 นี้ สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 12.6 สามารถเขียนเป็นสมการถดถอยพหุคูณโดยวิธี Forward ได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง: จริยธรรม $\hat{Y} = 3.286 + .306$ (สื่อการสอน, X5) + .443 (สถานะครัวเรือน X2) + .313 (เทคนิคการสอน X4)

แนวทางในการพัฒนาสื่อการสอนจริยธรรม แนวทางในการพัฒนาเทคนิคการสอน และแนวทางในการเชิญวิทยากรให้ความรู้

การพัฒนาสื่อการสอนจริยธรรมต้องทันสมัยและเข้าถึงได้ในทุกโอกาส ที่เห็นต่างคือ การเลือกนำสื่อออนไลน์มาประยุกต์กับการสอนจะช่วยแก้ไขปัญหาด้านงบประมาณ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาสื่อการสอนจริยธรรมต้องส่งเสริมกระบวนการคิดเชิงวิพากษ์และแก้ไขปัญหาาร่วมกันผ่านเกมธรรมะ เทคนิคการสอนที่ดีจะต้องไม่น่าเบื่อและไม่ซ้ำหรือเลียนแบบใคร ให้แก่งคิดเพื่อค้นหาคำตอบที่หลากหลาย มีการใช้เทคนิคการสร้างสถานการณ์จำลองเพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในฐานะตัวแสดงโดยเฉพาะจัดให้มีกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนพิธีเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในฐานะที่โรงเรียนตั้งอยู่ใกล้วัด การเชิญวิทยากรที่มีชื่อเสียงย่อมต้องมีงบประมาณมีค่าใช้จ่าย แต่ที่เห็นต่างคือ ผู้สอนสามารถชี้แนะช่องทางการแสวงหาความรู้จาก Youtube ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยากรที่มีประสบการณ์และมีชื่อเสียงของเมืองไทยเช่น พระอาจารย์ ว.วชิรเมธี ในขณะที่การได้ใกล้ชิดกับวิทยากรที่มีชื่อเสียงระดับประเทศย่อมสร้างความตื่นตัวในการเรียนรู้จริยธรรมได้ดี

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องนี้แล้ว มีข้อค้นพบ (Fact Findings) ทั้งที่เป็นผลการวิจัยและการอภิปรายผลแล้วที่สามารถนำมาดำเนินการเสนอแนะเพื่อใช้ประโยชน์ต่อนำผลการวิจัยมาเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนเป็น 3 ระดับดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี น่าเป็นห่วง เนื่องจาก นักเรียนจำนวนไม่น้อยคิดเป็นร้อยละ 49.3 ไม่ได้รับการกล่อมเกล่าจริยธรรมจากครอบครัว จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า รัฐบาลควรกำหนดแนวทางหรือวิธีการในการพัฒนานักเรียนให้มีจริยธรรมโดยมอบหมายให้หน่วยงานต่างๆ กำหนดรางวัลแห่งการทำดีหรือธนาคารแห่งความดีเพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนได้กระทำแต่ความดีเพื่อแลกเปลี่ยนรางวัลซึ่งรางวัลควรจะเป็นรางวัลที่จับต้องได้มากกว่าเป็นเพียงใบเกียรติบัตร เช่น ทุนการศึกษาตลอดชีพ เงินเลี้ยงดูบุพการี เป็นต้น ควรนำแผนการพัฒนาจริยธรรมลงสู่หน่วยงานระดับจังหวัด หน่วยงานที่ให้ความบันเทิงควรพิจารณาเรื่องราวที่ลงโทษต่อผู้ละเมิดจริยธรรมให้เป็นที่ประจักษ์ และควรสร้างเรื่องราวที่สะท้อนการปฏิบัติจริยธรรมให้แพร่หลาย ในขณะที่หน่วยงานสื่อควรมีคัดเลือกรายการนำเสนอข่าวสารการทำความดีให้กับสังคมบ้างที่มากกว่า ผลกำไรตอบแทน เพื่อป้องกันพฤติกรรมการลอกเลียนแบบที่ไม่เหมาะสมต่อเยาวชน

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนรัตนวิเชียรจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านสื่อการสอนจริยธรรม ปัจจัยด้านสถานะครัวเรือน และปัจจัยด้านเทคนิคการสอน จึงขอเสนอแนะเชิงนโยบายว่า รัฐบาลจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดทำโครงการ/กิจกรรมทางจริยธรรมอย่างรอบด้าน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าต่อไป

- 1) ควรทำการศึกษาวิจัยการเสริมสร้างจริยธรรมในสถาบันการศึกษาอื่น
- 2) ควรทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการเสริมสร้างจริยธรรมในพื้นที่เขตการศึกษา
- 3) ควรทำการศึกษาวิจัยรูปแบบการเสริมสร้างจริยธรรมแก่นักเรียนในสถาบันการศึกษาอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2542). *แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะ ดี เก่ง มีสุข*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กาญจนา มักเขียว. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา ณ เขตทวีวัฒนา*. วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คะนิงรัตน์ ลาโพธิ์. (2535). *ผลการนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เฉลิม คำแก้ว. (2530). *การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยก้างราษฎร์รัฐสามัคคี อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ชัยวัฒน์ อัดพัฒน์, & วิชาน สุชีวกุปต์. (2547). *หลักการดำรงชีวิตในสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทวี บุญยเกตุ. (2543). *พ่อสอนลูก*. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ.
- ทิพย์สุดา เหมประยูร. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40*. *การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์*, 4(10), 136-145.
- ธีระยุทธ ปะมะสอน. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกสถานศึกษาในระดับประถมศึกษาให้กับบุตรหลาน: กรณีศึกษาดำบลเหมืองจี้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- นิพาดา วิริยะวงศ์พานิช. (2542). *แก่นขงจื้อ: ความหมายแห่งชีวิตแท้จริง และปัญญาที่ยิ่งใหญ่*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาว.
- บุญญาพร นามวงษ์, & พัทธวัฒน์ เหล่าสุวรรณ. (2022). ความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสารคามพิทยาคม. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 16(1), 46-57.
- บุญรอด บุญเกิด, & พัทธรินทร์ รุจิรานุกุล. (2563). แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 28(2), 136-163.
- พระครูนิเวศน์สีลากร (สมพงษ์ ณะคุณ), วรกฤต เกื้อนช้าง, & ทะนง ทศไกร. (2562). แนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์*, 8(2), 285-296.
- พระธรรมปิฎก (ป. ปยุตโต). (2538). *ธรรมสำหรับผู้สูงอายุ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- พระนิคม นิคม (สงวนชีพ). (2554). *การปฏิบัติตามหลักจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดท้ายลำแพ ตำบลท้ายลำแพ อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระมหาสมศักดิ์ ธรรมโชติโก (ธรรมโชติ). (2563). บทวิเคราะห์รูปแบบการปลูกฝังศีลธรรมแก่เยาวชนไทยบนสังคมออนไลน์. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์*, 8(4), 1581-1592.
- พลศักดิ์ พรหมมน, สมบัติ รัตนกร, & สุนทร สายคำ. (2565). การพัฒนาจริยธรรมนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู. *Journal of Modern Learning Development*, 7(5), 355-365.
- ภริณ ณะโชติภณ, & เพ็ญณี แนนรท. (2564). สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จังหวัดขอนแก่น. *Journal of Modern Learning Development*, 6(3), 58-68.
- ราชกิจจานุเบกษา. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580. ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา. หน้า 8.
- รงค์บุญ สวยขวัญ, & พระครูสุตพัฒนาทร จันทร์จิตร. (2559). การปฏิบัติตนตามหลักกตัญญูกตเวทิตาธรรมของนักเรียนโรงเรียนกะทู้วิทยา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต. *วารสารมหาจุฬานาครทรรค์*, 3(2), 69-82.
- สัมภาษณ์คณะครูผู้ปกครอง. (2563). ปัญหาจริยธรรม. เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2563 ณ โรงเรียนรัตนานิเปร์ จังหวัดนนทบุรี. (เอกสารอัดสำเนา).
- Hart, D., & Carlo, G. (2005). Moral development in adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 15(3), 223-233.